

Dannebrogsviden

Yachtflaget

Af Søren Cruys-Bagger fra Nationalt videncenter om Dannebrog.
Flagkonsulent i Danmarks-Samfundet. Udarbejdet august 2020.

Dannebrogsviden handler om yachtflaget

Hvad er et splitflag?

Et splitflag er et dannebrogflag, hvor yderenderne er formet som to trekantede splitter. Den røde farve på splitflaget er enten dannebrogsrød eller orlogsrød.

Splitflaget er det officielle danske myndigheds- og statsflag. Det findes i to udgaver. Splitflag med særligt mærke eller splitflag uden særligt mærke. Det særlige mærke eller bogstaver er placeret i flagets øverste stangfelt. Mærket kan også være placeret i et kvadratisk midterfelt der hvor korsets arme mødes (spunsen).

Orlogsflaget

Søværnets flag kaldes orlogsflaget. Orlogsflaget er et splitflag. Det er kun Søværnets skibe som må anvende orlogsflaget.

Yachtflaget er et dansk splitflag med særligt mærke

Flaget er Dannebrog som splitflag. Yachtflaget er det danske orlogsflag i den mørkerøde farve. Det betegnes som et splitflag med særligt mærke.

Yachtflag har bogstaver Y. F. i farven gul eller gylden placeret i det øverste inderste kvadratiske stangfelt. Yachtflaget må ikke anvendes på land som flagning med Dannebrog.

Alle herboende danskere kan anvende yachtflaget på sin båd, hvis båden alene er bestemt til lystfart. Både lystfartøjer og robåde har tilladelse til at benytte yachtflaget. Det er ikke nødvendigt at være medlem af en sejlklub eller roklub for at man som sejler eller roer må anvende yachtflaget.

Ifølge Statsministeriets bekendtgørelse af 11. oktober 1957, må yachtflaget benyttes på sådanne, herboende danskere tilhørende dæksbåde, halv-dæksbåde, som udelukkende er bestemt til lystfart.

Tilladelsen til benyttelse af yachtflaget bortfalder, hvis fartøjet anvendes til fragtfart, passagerfart eller nogen anden form for erhvervsforetagende. Det betyder at udlejningsbåde, sejlerebåde og projektskibe ikke må føre yachtflaget. Deres foretagender anses for ikke at være lystsejls.

Sådan bruges yachtflaget til søs

Som udgangspunkt følger yachtflaget de samme flagregler som nationalflaget.

- Flaget er hejst når besætningen er om bord. Flaget hales ned når besætningen går fra borde.
- Flaget kan føres døgnet rundt til søs.
- Flaget hejses tidligst kl. 08:00 eller ved solopgang.
- Flaget nedhales ved solnedgang. I udlandet følges dog altid lokal flagtid.
- Det ser ikke pænt ud at sejle med et falmet, flosset eller beskidt flag. Køb derfor et nyt.
- Flaget må ikke røre vand eller dæk når det skal hejses, hales ned eller når der kippes.
- Flaget skal hejses og nedhales i et værdigt tempo.
- Flagning i havn, til anker eller under bugsering sker fra et flagspil agter.
- Det hedder at hejse og nedhale flaget. "At stryge flaget" er et gammelt udtryk for at overgive sig.

Den kongelige resolution fra 1865

Den "allerhøjeste Resolution af 15de August 1865" siger:

"Tilladelse til at føre Lystfartøjs-Flaget, der består i det danske Orlogsflag med Bogstaverne YF i Guld i den øverste Firkant nærmest Stangen, gives på andragende derom af Marineministeriet, dog kun for

Dæksfartøjer. Andragendet, der forsynes med Stempel til takst 65 øre, må være bilagt med det pågældende fartøjs målebrev eller Nationalitets og Registrerings Certifikat. Yachtflaget medfører ingen som helst begunstigeelse for skibet med hensyn til Havne- og Skibsafgifter. Tilladelsen til at føre Yachtflaget, der kun gælder, til Fartøjet skifter Ejer, og som skal findes ombord og forevises på vedkommende Autoriteters Forlangende, er fortabt når Fartøjet ikke udelukkende benyttes til Lystsejlads."

Med den kongelige beslutning blev der faktisk indført en helt ny type Dannebrog i form af et splitflag med særligt mærke. Splitflaget kunne anvendes af både borgere og statens institutioner. Hermed var den systemiske signalfunktion af flaget brudt. Splitflaget var ikke mere kun forbeholdt Kongen og staten samt statens myndigheder, men efter tilladelse kunne flaget nu anvendes af alle. Et splitflag signalerede derfor ikke mere at det kun var en statslig myndighed.

Statsministeriets bekendtgørelse fra 1957

"Efter at indregistreringen af lystfartøjer er ophørt, vil det ikke som hidtil være nødvendigt at indgive andragende om tilladelse til førelse af det ved kgl. resolution af 15. august 1865 approberede flag for danske lystyachter.

Dette flag, der består af det danske orlogsflag med bogstaverne Y. F. i guld i den øverste firkant nærmest stangen, kan herefter føres på sådanne, herboende danske tilhørende, dæksbåde (halvdæksbåde), som udelukkende er bestemt til lystfart..."

Bekendtgørelsen gør det dermed lovligt for alle lystfartøjer, der ikke bliver anvendt til kommercielle formål, at anvende et Dannebrog som splitflag med et særligt mærke eller mere korrekt den modifikation af orlogsflaget, der fik sit helt eget navn yachtflaget.

Yachtflagets størrelse

Der er altid en sammenhæng mellem Dannebrog's størrelse og en flagstangs højde. På samme måde er der en sammenhæng mellem yachtflagets størrelse og bådens længde. Flagets størrelse afhænger af fartøjets størrelse, rigning, dets hastighed, vindstyrken i hårdt vejr samt flagspilleets længde der er placeret agter på skibet. De korrekte størrelsesforhold er derfor ikke muligt at angive. En tommelfingerregel siger at yachtflaget bør have en sådan størrelse, at det lige holdes fri af vandlinjen.

Priors skib

Historien bag yachtflaget er den, at skibsreder Hans Peder Prior (1813-1875), i 1864 havde købt afdøde Kong Frederik VII's dampskrueskib "Falken". Skibet havde været kongens private ejendom, men var blevet udrustet og vedligeholdt af Marinen. Skibet blev forsøgt solgt til den danske Prins Georg af Grækenland. Efter at have udrustet skibet som lystfartøj søgte Prior kongen om, at skibet under sejladsen fra Danmark til Grækenland måtte føre et særligt dansk splitflag.

Den bagvedliggende tanke om denne kongelige anmodning var, at Prior var fast overbevist om, at skibet ved at føre dansk splitflag ville være bedre beskyttet og ikke skulle betale de mange forskellige havneafgifter under sejladsen til Middelhavet. Danske handelsskibe med stufflag skulle alle betale havneafgifter. Ved at flage med splitflag signalerede skibet på den måde at der sikkert var tale om dansk statsejendom.

Men problemet var at der ikke var nogle formelle bestemmelser, der gav kongen grundlag for at give en privatperson som Prior en sådan personlig tilladelse til at måtte anvende statens og kongens splitflag. Skibets kongelige baggrund har nok været medvirkende til Kong Christian IX's goodwill overfor Prior.

Det blev Marineministeriet som skulle løse opgaven. Det var faktisk dem der konstruerede udformningen af det nuværende yachtflag. Ministeriet forelagde et udkast til det særlige yachtflag og den formelle tilladelse til at Prior måtte føre splitflaget. Efter at kongen havde godkendt forslaget og mundtligt havde givet Prior et tilsagn udstedte ministeriet en bestemmelse i form af den kongelige resolution af 15. august 1865. Her blev det så bestemt, at alle lystfartøjer havde lov til at føre et dansk orlogsflag som splitflag med bogstaverne Y.F. i guld i øverste flaghjørne hvor Y.F. stod for 'Yacht Flag'. Kravet var at skibet var blevet registreret i Marineministeriet. Det lidt specielle ved tilladelsen var at den alene fulgte ejeren og ikke lystfartøjet.

Beslutningen om at lade yachtflaget være en variant af orlogsflaget, var en konkret vurdering i ministeriet. Når der skulle flages til søs, faldt Priors lystfartøj ned mellem to formelle skibskategorier. Skibet var jo hverken et handelsskib eller et krigsskib.

Yachtflaget blev gennem den kongelige resolution indført som specielt splitflag. Flaget skal den dag i dag føres som bådflag på alle lystfartøjer.

